

محمد عالم افتخار

چرا خرافات؛ تعین کننده جنگ و صلح و حاکمیت و محکومیت و شیوه های زندگیست!؟

بدون «حس کنترل بر محیط زیستی» در بشر؛ احساس امنیت و اطمینان از «بقا» در جهان پر از خطر و آشوب به پرتگاه هولناک می افتد. لذا تلاش برای اینکه افراد؛ از چنین حسی برخوردار شوند؛ نزد انسانهای نخستین ظهور کرده؛ و با گذشت زمانه ها و عصر ها تشدید می یافته است. به طور خلاصه باید گفت که به خلاف سایر جانوران؛ بنابر خصوصیات تکاملی بشر؛ تنها دو چیز میتواند به آدمی حس کنترل بر محیط را ارزانی کند:

1 - دانش و شناخت از محیط. (که بر تجربه و آزمون و محاسبه و مذاقه ... متکی بوده حاصل فکر و عقل است)

2 - باور های بخشنده حس آشنایی و مسلط بودن بر محیط. (که محصولات قوه خیال و تصویر سازی ذهنی بشر میباشد)

اینجا ورود به تفصیلات نه منظور است و نه مقدر.

چرا که هدف سیری است به نوشتار جالب و پر محتوای بی بی سی فارسی با فرنام «چرا خرافات در هنگ کنگ رواج زیادی دارد؟»؛ که ما را به نحو شگرفی به مصداق های برانزده مورد نمره 2 در همین امروز و در یک جغرافیای بسیار مدنی و معاصر اتصال می بخشد.

آری! «چرا خرافات در هنگ کنگ رواج زیادی دارد؟»

میتوان از این عنوان تصور گرفت که در بیرون از هنگ کنگ؛ در سایر گستره کره زمین؛ خرافات رواج ندارد یا کمتر رواج دارد.

به طور قطع؛ واقعیت چنین نیست. در افغانستان و ایران و پاکستان و هند و بنگلادیش و کشور های حوزه خلیج فارس و تایلند و لاوس و مالیزیا و اندونیزیا و عربستان و سوریه و عراق و افریقا و امریکای لاتین و استرلیا و کانادا و حتی اروپا و امریکا ... به حدی خرافات هست و رواج و حتی تقدس دارد که در مورد هرکدام از این مناطق و در مورد جای جای از آنها؛ کماکان میتوان گفت که «چرا خرافات در ... (هر کدامی از این جا ها) رواج زیادی دارد؟»

لذا تنها ممکن است عنوانی از این دست؛ درست و بی غل و غش باشد که «چرا خرافات در عالم بشری رواج زیادی دارد؟» تا جاییکه در بسا جاها و در بسا زمانها؛ خرافات تعیین کننده جنگ و صلح و امنیت و بد امنی و حاکمیت و محکومیت و در یک قلم؛ تعیین کننده کل زیستار بشری است!!!

معهدا «چرا خرافات در هنگ کنگ رواج زیادی دارد؟» نیز دارای برهان عینی و منطقی ویژه بوده بر خرافات بومی و چه بسا منحصر به فرد که دامنه استیلا و سخت جانی بسیاری دارد؛ متمرکز میباشد. وانگهی بررسی های محلی و لوکال واقعیت های خرده فرهنگی جغرافیا ها و عشایر و قبایل و ملت ها و اُمت ها؛ به لحاظ تحقیق و تتبع؛ هم ضرورت و هم ارجحیت دارد. اینگونه تحقیق و تتبع چیز

های زیادی را برملا میسازد که در مسیر طولانی تکامل و تطور اجتماعی - فرهنگی و روانی مردمان؛
متبارز و قوی و ضعیف و ماندگار و نامانا... گردیده است.

با اینهم در زنجیره علت و معلول؛ نه تنها خرافات در مفهوم خاص بلکه قریب تمامی باور ها و
سنت ها و عادت ها و خوش آیند ها و بد آیند ها...چه به سطح محلی و لوکال و چه به سطح گستره همه
جهانی؛ معلول ها هستند.

یکی از مزایای عمده این تحقیق ویژه در هنگ کنگ هم برجسته شدن خصوصیات معلولی خرافات
مورد بحث میباشد. با ردیف کردن تیتز و ار عمده های امر؛ توجه دقیق عزیزان را به اصل نوشتار معطوف
میدارم:

- یافتن دلایل باورهای خرافی در هنگ کنگ سخت است! (در هرکجای دیگر هم آسان نیست!)

- ۱۵۰ سال مستعمره بریتانیا بودن، باعث شده تا هنگ کنگ باورهای خرافی را از شرق و غرب

جذب کند!

- مهمترین دلیل باور مردم به خرافات به دست آوردن حس کنترل بر محیط اطراف است!

- وقتی مردم بهتر می فهمند که چیزها چطور کار می کنند؛ باورهای خرافی؛ زوال می یابند!

- از این که مردم هیچ گاه نمی توانند کنترل کامل بر زندگی خود داشته باشند؛ باورهای خرافی؛

دیر هنگام دوام خواهند داشت!

به این تیتز ها در آینده؛ رجوع های منطقی و علمی و کار بردی خواهیم داشت و از آنها استنتاج

هایی برای ایده «علم فوسیل شناسی فرهنگی» فراچنگ خواهیم آورد.

چرا خرافات در هنگ‌کنگ رواج زیادی دارد؟

• متیو کیگان

• بی‌بی‌سی

۴ فروردین ۱۴۰۰ - ۲۴ مارس ۲۰۲۱

در یک روز گرم و شرعی در هنگ‌کنگ، وای لی، کارمند امور مالی، برای انجام یک طالع‌بینی به نام کاوچیم به شلوغ‌ترین معبد شهر، وانگ تای سین، می‌رود.

این طالع‌بینی پرطرفدار شامل لوله‌ای پر از ساقه‌های بامبو یا "چوب اقبال" است که از ۱ تا ۱۰۰ شماره خورده‌اند. لوله را آنقدر تکان می‌دهند تا یکی از چوب‌ها به زمین بیفتد. هر چوب داستانی برای خودش دارد که پیشگوهای ساکن معبد آن را برای مراجعه‌کننده تعبیر می‌کنند.

لی بر روی یک بالشتک مخصوص دعا در مقابل محراب اصلی معبد زانو می‌زند، چشمانش را می‌بندد و لوله حاوی چوب‌های اقبال را تکان می‌دهد؛ در حالی که بر روی سوالی که به دنبال جواب آن آمده تمرکز کرده است. چند دقیقه بعد، چوب شماره ۲۴ روی زمین می‌افتد. او به سمت دالان طالع‌بینی معبد می‌رود که راهرویی سرپوشیده در دو طبقه شامل ۱۶۱ حجره است. لی که به دنبال پاسخ سوالی در رابطه با آینده شغلی خود به معبد آمده به ملاقات استاد جوزف، پیشگوی کهنه‌کاری با ۲۰ سال سابقه، می‌رود تا چوب اقبال را برایش تعبیر کند.

منبع تصویر ، Bushton3/Getty Images

استاد جوزف به لی می‌گوید که امسال انتظار ترفیع نداشته باشد و اینکه احتمالا با چند ناکامی شغلی مواجه خواهد شد. به طور کلی می‌گوید که اقبال او متوسط خواهد بود. لی که بارها در گذشته برای طالع‌بینی به معبد آمده است، باور دارد که این تعبیر دقیق است. او می‌گوید که "وانگ تای سین هرگز مرا ناامید نکرده است. همیشه هر وقت سوالی دارم یا باید تصمیمی بگیرم به اینجا می‌آیم. حس می‌کنم که این تعبیر دقیق است؛ همان‌طور که پیش از این بوده است."

لی مذهبی نیست، اما مانند بسیاری از ۱۰ هزار نفری که روزانه به زیارت معبد می‌روند، حرف از خرافات محلی که به میان می‌آید تعصب چندانی نشان نمی‌دهد. او می‌گوید: "اگر بخواهم منصف باشم، فکر می‌کنم که بسیاری از مردم در هنگ‌کنگ به نوعی خرافاتی هستند. بیشتر مردم کارهایی می‌کنند که یا اقبال آنها را زیاد کند یا شگون بد را دور کند."

لی می‌گوید که اخیرا خرافات باعث شد که آپارتمانی را اجاره نکند. "مدیر ساختمان آپارتمان شماره ۱۴۰۴ را به من پیشنهاد داد، اما من حتی به دیدن آنجا هم نرفتم. این عدد در گویش چینی کانتونی هم‌آوای واژه‌ای با معنای 'مرگ حتمی' است. نمی‌خواستم ریسک زندگی در آنجا را بپذیرم، حتی با اینکه آنها تخفیف زیادی روی اجاره می‌دادند."

لی تنها کسی نیست که از عدد چهار دوری می‌کند، این یک ترس شناخته شده به نام "تترافوبیا" است. در گویش کانتونی چینی، عدد چهار آوایی شبیه واژه مرگ دارد. اعداد ۱۴ و ۲۴ حتی از خود چهار هم بدشگون‌تر تصور می‌شوند، چرا که ۱۴ شبیه "مرگ حتمی" و ۲۴ مانند "مرگ آسان" شنیده می‌شود. مجتمع‌های مسکونی، هتل‌ها، اداره‌ها و حتی بیمارستان‌های شهر معمولا برای شماره‌بندی طبقه‌ها از روی اعداد شامل چهار می‌پرنند.

جان چوی که بیش از ده سال به عنوان استاد فنگ‌شویی در هنگ‌کنگ کار کرده می‌گوید: "این یک خرافه است. در مجتمع مسکونی ما حتی طبقه‌های ۴۰ تا ۴۹ هم وجود ندارند. شماره طبقات به ۳۹ ختم می‌شود و دوباره از شماره ۵۰ شروع می‌شود. همچنین طبقه‌های ۴، ۱۴، ۲۴، ۳۴ و ۵۴ هم وجود ندارد. چوی می‌گوید که فضای پررقابت شهر، خیلی از مردم را به سمت باورهای خرافی مانند فنگ‌شویی سوق می‌دهد تا اقبال خود را بالا ببرند.

فنگ‌شویی که در لغت به معنای "باد و آب" است، یک عمل باستانی چینی است که افراد برای ایجاد هارمونی با محیط اطراف خود انجام می‌دهند تا اقبال بیشتر و سلامت برای آنها بیاورد. این عمل که نوعی غیب‌گویی از روی شکل‌های روی خاک و چینش اجسام و ساختمان‌ها به منظور خوش‌اقبالی است، از سوی حزب کمونیست چین ممنوع شده است. چرا که آن را نوعی "خرافات فئودالی" و در تقابل با باور مرکزی حزب به مارکسیسم می‌دانند.

جان چوی می‌گوید: "وقتی فنگ‌شویی در چین ممنوع شد، بسیاری از اساتید فنگ‌شویی فرار کردند و به هنگ‌کنگ آمدند. برخی هم به تایوان رفتند."

منبع تصویر، Matthew Keegan

امروز فنگ‌شویی همچنان در هنگ‌کنگ پرطرفدار است و چوی می‌گوید که هنوز حدود ۴۰ درصد ساختمان‌سازها با اساتید فنگ‌شویی مشورت می‌کنند تا در انتخاب خوش‌یمن‌ترین طراحی برای پروژه‌ها به آنها مشاوره دهند. نرخ این مشاوره معمولاً از ۸۵ دلار هنگ‌کنگ بر هر متر مربع (حدود ۱۰ دلار

آمریکا) برای یک استاد فنگشویی متوسط شروع می‌شود و تا ۳۲۰ دلار هنگ کنگ بر متر مربع (حدود ۴۰ دلار آمریکا) برای بهترین استاد فنگشویی بالا می‌رود. اگر پروژه یک طرح جدید ساختمانی باشد، قیمت مشاوره از یک میلیون دلار هنگ‌کنگ تا چند میلیون دلار برای هر پروژه متغیر است.

بیشتر آسمان‌خراش‌های مرکز تجاری شهر با در نظر گرفتن فنگشویی ساخته شده‌اند. حتی یک نبرد فنگشویی در مرکز شهر در جریان است. گفته می‌شود که آسمان‌خراش بانک چین اقبال ساختمان‌های اطراف را از میان می‌برد. درست بعد از تکمیل برج بانک چین در سال ۱۹۸۹، قیمت سهام بانک HSBC به پایین‌ترین نرخ خود در تاریخ سقوط کرد. ظاهراً HSBC برای دفع انرژی منفی، دو لوله شبیه توپخانه را در بالاترین نقطه برج به سمت ساختمان بانک چین قرار داده است. بر اساس این افسانه، از همان زمان عملکرد بانک HSBC همراه مثبت بوده است.

بعد از مشاوره طولانی با اساتید فنگشویی، HSBC همچنین دو شیر برنزی جلوی ورودی اصلی ساختمان نصب کرد. در فنگشویی شیر نماد محافظت، ثروت و جایگاه اجتماعی است. با توجه به اینکه HSBC در رتبه ششم بزرگترین بانک‌های جهان قرار دارد، بعضی از مردم محلی بینی و پنجه‌های شیرها را لمس می‌کنند با این امید که کمی اقبال هم به آنها برسد.

چوی می‌گوید: "ما باور داریم که لمس اجسام خوش‌شیمی فنگشویی خوش‌شانسی می‌آورد." او می‌گوید که بیرون رفتن با آدم‌های خوش‌اقبال هم همین حکم را دارد. البته او اضافه می‌کند: "یک مثل قدیمی چینی می‌گوید که رسیدن به موفقیت ۷۰ درصد به تلاش خودتان و ۳۰ درصد به شانس شما بستگی دارد."

جان چوی بیشتر در طراحی فضاهای داخلی مشاوره می‌دهد. او به داخل ساختمان‌های تازه بنا شده می‌رود و محاسبه می‌کند که درها را کجا نصب کنند تا بهترین شانس را بیاورد. او می‌گوید: "در برای هر ساختمانی حیاتی است. در چیزی است که اقبال و کامیابی می‌آورد. ما می‌توانیم با استفاده از جهت‌نمای

فنگشویی درها را در زاویه‌ای بسیار خوش‌یمن قرار دهیم. "او همچنین به مشتریان برای بهترین چیدمان فنگشویی خانه مشاوره می‌دهد.

بنابر نظر چوی، لازم نیست که فنگشویی هزینه زیادی داشته باشد. اقتصادی‌ترین روش قرار دادن تزیینات فنگشویی در مکان‌هایی مشخص است که انرژی منفی را جذب کنند و آثار بیماری و بداقبالی را به حداقل برسانند.

منبع تصویر، Henglein and Steets/Getty Images

توضیح تصویر،

گفته می‌شود که یک نبرد فنگشویی میان آسمان‌خراش بانک چین و ساختمان بانک HSBC در مرکز تجاری هنگ‌کنگ در جریان است

خرافات در هنگ‌کنگ همچنین به مرده‌ها هم تسری می‌یابد. از میان فستیوال‌هایی که برای بزرگداشت و احترام به نیاکان از دست رفته برگزار می‌شود، روز تمیزکاری مقبره‌ها هر سال در آوریل برگزار می‌شود. عزاداران کاغذهایی را به نام "پول ارواح" به عنوان نماد پول و همچنین لباس، خانه و حتی چیزهایی مانند تلفن هوشمند یا تلویزیون را می‌سوزانند. باور بر این است که سوزاندن این اموال کمک می‌کند که فرد از دست رفته زندگی شاد و پربرکتی بعد از مرگ داشته باشد.

چوی می‌گوید: "پدرم وقتی مرد خیلی فقیر بود. برای همین ما چیزهای زیادی برای او سوزاندیم که در زندگی پس از مرگ ثروتمند باشد. حتی من هم این کار را کردم. به هر حال اینجا یک جامعه خرافاتی است."

یافتن دلایل پشت این مجموعه غنی از باورهای خرافی در هنگ‌کنگ سخت است. این واقعیت که هنگ‌کنگ بیش از ۱۵۰ سال مستعمره بریتانیا بوده، باعث شده تا باورهای خرافی را از شرق و غرب جذب کند و امروز بسیاری از مردم آن به خرافات رایج در هر دو فرهنگ باور دارند. برای مثال از زیر نردبان رد نمی‌شوند (که در غرب عملی بدیمن است) و همچنین ساعت به کسی هدیه نمی‌دهند (چرا که واژه ساعت در زبان چینی هم‌آوای شرکت در مراسم خاکسپاری است).

برخی باور دارند که باورهای خرافی که در سراسر هنگ‌کنگ رواج دارد به دلیل فضای بسیار پررقابت شهر است

یان ژنگ، استاد دانشگاه ملی سنگاپور که پژوهش‌هایی در زمینه نقش آیین‌های خرافی در دفع بداقبالی انجام داده، می‌گوید که مهمترین دلیل باور مردم به خرافات به دست آوردن حس کنترل بر محیط اطراف است.

ژنگ می‌گوید: "انجام اعمال خرافی به مردم احساس کنترل می‌دهد که کمک می‌کند کمتر مضطرب یا عصبی باشند. دین، علم و خرافات همه می‌تواند به مردم حس کنترل و آرامش بدهد. هنگ‌کنگ مشخصاً جایی مذهبی نیست، بنابراین برای داشتن حس بهتر، مردم یا به علم روی می‌آورند و یا به خرافه."

اما دلایلش هر چه که هست، به نظر نمی‌رسد که باورهای خرافی در هنگ‌کنگ به این زودی‌ها از بین برود. ژنگ می‌گوید: "باورهای خرافی با گذشت زمان به روز می‌شوند، وقتی مردم بهتر می‌فهمند که چیزها چطور کار می‌کنند. با این حال، من انتظار ندارم که باورهای خرافی کاملاً از میان برود. با این

فرض که مردم هیچ گاه نمی‌توانند کنترل کامل بر زندگی خود داشته باشند، باورهای خرافی تا زمانی که بتوانیم تصورشان را کنیم باقی خواهند ماند. "